

Швидка А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

У процесі своєї діяльності підприємства взаємодіють з багатьма суб'єктами – постачальниками та підрядниками, покупцями і замовниками. При розрахунках з дебіторами щодо виготовлених благ виникають борги дебіторів, які займають велику частку серед оборотних активів підприємства та чинять вплив на фінансову стійкість підприємства. Тому при управлінні дебіторською заборгованістю вкрай необхідно використовувати механізми, що гарантують/забезпечують її своєчасне погашення.

Проаналізуємо у динаміці дебіторську заборгованість за матеріалами діючого товариства в м. Дніпро (в галузі будівництва житлових та нежитлових будівель) (табл. 1). За результатами діяльності товариство має суми по трьох видах дебіторської заборгованості, яка очікується в погашенні за домовленістю протягом дванадцяти місяців з дати виникнення.

Таблиця 1. Склад, структура та динаміка дебіторської заборгованості товариства (основний вид діяльності: будівництво) за 2017–2019 рр.

Вид дебіторської заборгованості	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Зміни 2019 року до 2017 року (+;-)		
	сума, тис. грн	%	сума, тис. грн	%	сума, тис. грн	%	суми, тис. грн	частки, в. п.	у %
Товарна дебіторська заборгованість	592	84,8	600,3	87,6	94,9	8,1	-497,1	-76,7	-83,9
З бюджетом	106	15,2	84,8	12,4	75,3	6,4	-30,7	-8,8	-28,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	0	0,0	0	0,0	1003,5	85,5	+1003,5	+85,5	у 1 р. б.
Усього:	698	100,0	685,1	100,0	1173,7	100,0	+868,2	X	У 1,3 р. б.

Щоб детальніше вивчити дебіторську заборгованість на підприємстві, проведемо оцінювання дебіторської заборгованості, з використанням комплексного методичного підходу (табл. 2). Показники комплексного оцінювання боргів дебіторів мають переважно негативну динаміку. Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості зменшився з 6,093 у базовому році до 2,437 у звітному році, а період погашення заборгованості дебіторів збільшився на 60 днів (69 %).

Таблиця 2. Комплексне оцінювання дебіторської заборгованості товариства (основний вид діяльності: будівництво) за 2017–2019 рр.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+;-) 2018 р. до 2019 р.	
				абсолютне, тис. грн	відносне, %
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	636,75	691,55	929,4	+237,9	+34,4
Середньорічна величина поточної кредиторської заборгованості	1073,95	1062,5	779,7	-282,8	-26,6
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	6,093	4,115	2,437	-1,678	-40,8
Середній період погашення заборгованості дебіторами, днів	59	87	148	60	+69
Питома вага дебіторської заборгованості в майні, %	15,5	15,3	19,9	4,5	29,5
Питома вага поточної дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	53,9	50,5	58,2	7,7	15,2
Відношення дебіторської заборгованості до доходу від продажу продукції, %	16,4	24,3	41,1	16,7	68,9

Така динаміка пояснюється випереджаючим зростанням середньорічної величини дебіторської заборгованості (на 34,4%) порівняно із чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (20,4%).

Частка дебіторської заборгованості у майні підприємства збільшилась з 15,5 % до 19,9 %, а частка дебіторської заборгованості в оборотних активах – із 53,9 % до 58,2 %. Показник, який характеризує відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації (товарів, робіт, послуг), зріс з 16,4 до 41,1%, що є ознакою погіршення стану розрахунків із дебіторами.

У результаті випереджаючого зростання величини дебіторської заборгованості (на 34,4%) порівняно із кредиторською заборгованістю (26,6%) коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості зріс (при оптимальному рівні близько 1).

Якщо в базовому році на 1 грн кредиторської заборгованості припадало 0,21 грн дебіторської заборгованості, то в звітному році – відповідно 0,31 грн. Отже для товариства залишаються актуальними питання поліпшення стану платіжно-розрахункових відносин.

Серед напрацьованих нами пропозицій: необхідно постійно здійснювати політику управління ліквідністю та платоспроможністю економічного суб'єкта; як інструмент оперативного планування фінансової діяльності товариства пропонується впровадити платіжний календар; політика управління дебіторською заборгованістю має відбуватися також у напрямку безперервного отримання повної картини існуючих заборгованостей, з цією метою пропонується звернення до Агенцій (аутсорсингових компаній) [1; 2], що надають типові послуги з фінансово-економічного аналізу.

Список використаних джерел:

1. Остапенко Т. М. Аутсорсинг як одна із форм організації контролінгу витрат. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки.* 2014. Вип. 5(2). С. 221-225. URL : [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.en_2014_5\(2\)__60](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opac/search.en_2014_5(2)__60) (дата звернення: 31.01.2020).
2. Свідрак А. Аутстафінг та аутсорсинг як нові форми використання персоналу. URL : <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005125-autstafing-ta-autsorsing-yak-novi-formi-vikoristannya-personalu>.